

Проблема співвідношення політики й моралі

1

- Теоретичні підходи до проблеми поєднання політики та моралі

2

- Сучасне розуміння спільних рис і відмінностей політики й моралі як регуляторів суспільного життя

3

- Типологія взаємодії політики і моралі

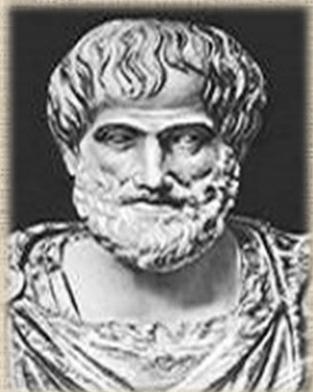
4

- Моральна дилема в політиці

Поняття: "моралізація влади", моралізм, реалізм, моральна політика, аморальна політика, політичний цинізм, політична доцільність

1

Теоретичні підходи до проблеми поєднання політики та моралі

«Аристотелівський» напрямок

Аристотель, І. Кант,
Е. Фромм, Дж. Хакслі,
М. Ганді, М. Л. Кінг

політика повинна бути
моральною

нероздільність політики
й моралі

«Макіавеллівський» напрямок

Н. Макіавеллі, Г. Гегель,
Ф. Ніцше, М. Вебер,
Г. Моска

мораль виключається із
політики

принципова розбіжність
політики й моралі

**Питання про взаємини політики і моралі не має
і не може мати однозначного розв'язання**

~~теоретична абсолютизація~~

~~крайнощі односторонності~~

2

Сучасне розуміння спільних рис і відмінностей політики й моралі як регуляторів суспільного життя

МОРАЛЬ

ПОЛІТИКА

це **форми суспільної свідомості й практики, які** за своєю соціальною ґенезою та природою здатні до взаємодії

виникли як об'єктивно необхідні й споріднені регулятори суспільного життя, у процесі розвитку стали самостійними інститутами, почали діяти за власними законами

мають **спільне призначення**: кожна у свій спосіб навчає людей спілкуватися заради забезпечення їхніх прагнень до блага; тобто збігаються в головному — **узгоджувати інтереси людей, сприяти нормальному функціонуванню суспільства**

визначають норми і принципи поведінки соціальних суб'єктів, які спрямовані на забезпечення цілісності суспільства. Тобто обидві **спрямовані на забезпечення цілісності суспільства, але забезпечують її по-різному**

МОРАЛЬ

покликана здійснювати **духовне морально-психологічне** єднання суспільства

давніша, ніж політика

суб'єкт моралі — вселюдська спільнота, рід людський (загальнолюдська мораль) або окремих індивід (індивідуальна мораль)

мета - узгодження інтересів на основі норм і принципів, які існують у свідомості людей

існує у соціумі як природна й необхідна атмосфера (позаінституційно)

ПОЛІТИКА

сприяє утворенню мережі **соціальних зв'язків** людини, суспільних груп, громадянського суспільства з державою

молодша за мораль

суб'єкт політики — великі соціальні спільноти і утворення

мета – досягнення і збереження влади, спирається на закони

прагне до інституціоналізації

<p>МОРАЛЬ</p>	<p>ПОЛІТИКА</p>
<p>демонструє свободу людського духу, право вибору</p>	<p>вимоги політики є обов'язковими</p>
<p>підвищеність оцінок, «потойбічність», домінування <u>моральних цінностей</u></p>	<p>практичність, конкретність, домінування <u>прагматичних мотивів</u></p>
<p>безкорисливість</p>	<p>націлена на практичну вигоду</p>
<p>етичний максималізм</p>	<p>мистецтво можливого</p>
<p><u>мова</u> - проповіді й етичні настанови, апеляція до совісті</p>	<p><u>мова</u> - владні розпорядження, вимоги, закони та укази</p>
<p>глобальні масштаби і тривалий час</p>	<p>конкретні проблеми і нетривалі періоди</p>
<p>відображає загальнолюдські інтереси та принципи</p>	<p>відображає інтереси певних груп і соціальних суб'єктів</p>

Розуміння нерозривного зв'язку між політикою і мораллю

домінування у політичній теорії та практиці
усіх цивілізованих держав тези про
діалектичну єдність політики та моралі

Обставини глобального порядку

- екологічні катастрофи
- масовий голод
- війни
- пандемії

Етизація політики

- нова глобальна політика
- загальнолюдська етика
- визнання прав людини на гідне життя

ПРАВА ЛЮДИНИ ПОНАД УСЕ

Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.):
«Інтереси і благополуччя особистості повинні мати пріоритет стосовно вищих інтересів суспільства».

Типологія взаємодії політики і моралі

Основні уявлення про співвідношення моралі й політики:

моральна політика

моралізаторство

моральний нейтралітет

моральний кодекс політика

морально-політичний плюралізм

запозичення політичних цінностей

Основні типи взаємодії політики і моралі

оптимістичний

песимістичний

об'єктивістський

релятивістський

Отже, у поглядах на взаємозв'язок політики і моралі можливі **дві позиції**:

моралізм

реалізм

практична
непридатність

відвертий
цинізм

Політична етика стоїть на принципових засадах **дотримання моральних норм**. Але йдеться не про підпорядкування політики моралі чи навпаки, а про **їх взаємодію**.

Моральна дилема в політиці

ДИЛЕМА –

- 1) логічне судження з двома протилежними положеннями, що суперечать одне одному і виключають можливість третього;
- 2) необхідність вибору між двома можливостями.

Сутність її полягає у співвідношенні мети і засобів у політиці: в політиці трапляються ситуації, коли проголошені позитивні під етичним кутом зору цілі досягаються за допомогою етично негативних засобів.

Реалізм і мораль в політиці не є альтернативними при дотриманні певних умов

Моральна дилема не виключає консенсусу

ВИСНОВКИ

1

- Макіавеллівське вирішення моральної дилеми в політиці: **благородна мета виправдовує будь-які засоби її досягнення.**

2

- Протилежна (аристотелівська) позиція: при досягненні будь-яких політичних цілей необхідно виходити з **безумовного пріоритету моральних міркувань.**

3

- Третя позиція — **політичний реалізм**: вибір меншого зла в ситуації зіткнення моральних цінностей.

Дякую за увагу!

